

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt III. Quaratione voluntaria paupertas ad libertatem conferat
Christianam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

habere omnia bona vel minora, quàm magnum bonum cù magno malo: quia & in corporeis bonis melius est habere Zacchæi statutam, cum sanitate, quàm Golie, cum febre. Si autem propterea melius est continere, quòd à libidinis intemperantia longissimè abducit, & præstat, quemadmodum Apostolus dicit, facultatem sine impedimento Dominum obsecrandi: quis non intelligit, quantum ad libertatem conferat Christianam? quæ in eo sita est maximè, vt amoribus carisque secularibus expediti, liberis mentibus, totisque desiderijs, Domino seruiamus.

CAPVT III.

Quaratione voluntaria paupertas ad libertatem conferat Christianam.

ET quoniam de continentia diximus, sequitur vt de paupertate quoque dicamus. Sed priùs notandum est, non vnus generis in Scriptura diuina significari paupertatem, est enim alia semper mala & improbanda paupertas: alia semper laudabilis, & cum virtute coniuncta: tertia media est, neque vitiosa per se, neque virtutis laudem habens, sed quæ vtramuis in partem tranferri queat, pertinetque ad miseram quandam & afflictam vitæ sortem, per quam necessariis quoque rebus humana indiget infirmitas. Hanc à se deprecabatur sapiens Salomon cùm in oratione precaretur: Diuitias & paupertatem ne dederis mihi. Atque vtrumque idcirco à se removeri cupiebat, quòd infirmioribus animis vtrumque sit occasio delinquendi: vnum per elationem, alterum per fracti abiectique animi impatientiam. Nam, vt ille ait,

Magnum pauperies opprobrium, iubet

Horatius.

*Quiduis & facere & pati,
Virtutisq; viam deserit ardua.*

k 3

At

At vituperatione semper digna, semperque detestanda
 paupertas est, necessariis destitutum esse virtutibus
 de qua loquitur in Threnis Ieremias: Ego vir videns
 paupertatem meam, in virga indignationis tuæ. Quia
 enim paupertas hæc quanto est perniciosior, tanto est
 etiam ab humano magis sensu remota, neque tamen
 vitari, nisi cognita potest: idcirco Propheta, superbi
 pauperis in eo personam gerens, hoc vtilitatis sibi esse
 præstitum gratulabatur, virga iracundiæ diuinæ; et
 apertis cordis oculis, suam videre inciperet paupertatem:
 quo sic ea cognita, veræ iustitiæ diuitias à Deo
 sibi posceret dari. vnde & illud est in Apocalypsi super
 perbo cuidam obiectum: Dicis quia diues sum, & nihil
 egeo: & nescis quia tu es miser & miserabilis, &
 pauper, & cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me
 aurum ignitum, probatum, vt locuples fias, & vestimen-
 tis albis induaris, vt non appareat confusio nudi-
 tatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, vt videas. Ego
 quos amo, arguo & castigo. Sed his relictis paupertatum
 generibus, vt quæ ad institutum nihil pertineant,
 tertia superest paupertas voluntaria: in qua inest diuitiarum
 contemptus, & vltronea reiectio. Quam non
 nulli significatam volunt, vbi scriptum est in Euang-
 gelio: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum
 cælorum. Quo loco Tertullianus libro quarto
 contra Marcionem, contendit legendum esse: Beati
 mendici, propter significationem Græcæ dictionis
 tametsi Erasmus malit locum eum ad humilitatis com-
 mendationem pertinere. Sed vtunque se habeat loci
 illius genuina interpretatio, si in voluntaria paupertate,
 magna quædam non inesset vis ad perfectam libertatem,
 non diceret in Euangelio Dominus, id quod
 ambiguitatem nullam habet: Si vis perfectus esse, vende,
 & vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, &
 sequere me. Non cogo, inquit, non impero; sed pro-

Esay. 3.

Apoc. 3.

Matth. 3.

pono
 volue
 eit, Pa
 que v
 diuit
 cessita
 finis;
 Laud
 lenta
 sectæ
 cina c
 mus c
 leuare
 raui,
 tis in
 ni am
 iuuar
 ille T
 mo q
 Athe
 putau
 (sent
 nihil
 æqui
 dum
 Hæc
 curis
 liber
 inqu
 queu
 & no
 obre
 corde
 non c
 ra no
 pono

pono palmam, ostendo præmia. Tuum est eligere, si volueris in agone atque certamine coronari. Nec diei, Partem bonorum tuorum vèdes; sed omnia. Cumque vendideris, quid sequitur? Et da pauperibus, non dimitibus, non propinquis, non ad luxuriam, sed necessitatem. Siue ille sacerdos sit, siue cognatus, siue affinis; nihil in eo aliud consideres quàm paupertatem. Laudent te esurientium viscera, non ructantium opulenta cõuiuia. Hoc demum est Apostolici fastigij perfecta que virtutis, quo sic expeditis humeris, sine sarcina curarum secularium, ad cælestia subuolare animus cum Christo possit. Idcirco, inquit Paulinus, me leuare sarcinis, & vestimentis onerantibus exuere curavi, vt vndosum hoc quod inter nos & Deum peccatis interlaurantibus separat præsentis vitæ salum, omni amictu carnis & cura diei sequentis, inbente & adiuuante Christo, expeditus enatem. Quòd si Crates ille Thebanus, vt est apud diuum Hieronymum, homo quondam ditissimus, cum ad philosophandum Athenas pergeret, magnum auri pondus abiecit, nec potauit simul se posse virtutes & diuitias possidere (sentiebat enim ac dicebat, referente id Epiphanio, nihil possidere, hoc demum verè esse libertatis) quato aequius est hoc & sentire & facere Christianos, vt nudum Christum faciliùs nudi expediti que sequantur? Hæc enim suarum possessionũ voluntaria derelictio, curis secularibus animum liberat; quibus implicatus, liber esse non potest. Qui enim volunt diuites fieri, inquit Apostolus, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & immergunt se desiderijs inutilibus & noxijs, quibus ad interitum pertrahantur. Quamobrem his qui militant Deo, fugiendæ sunt ex toto corde diuitiæ. quas qui habere volunt, sine labore non quærunt, sine difficultate non inueniunt, sine cura non seruant, sine anxia delectatione non possident,

*In Epistola ad
Paulinũ, epist.
3. i. inter Epi-
stolas Augusti.*

*In oratione de
fide Catholica.*

sine dolore non perdunt. Apostolus autem Christi militibus dicit: Volo vos sine sollicitudine esse. & Radix omnium malorum est auaritia. Hæc suarum voluntaria derelictio facultatum, ad id plurimum valet, cuius Apostolum tenemus hortatorem, vt redimatur tempus, quoniam dies mali sunt. Quo enim pretio, inquit Prosper, quies huius temporis aptius comparatur, quam vt ipsi mûdo omnes diuitiæ, omnes dignitates, & vniuersarum cupiditatum materiæ refundantur, & sancto beatoque commercio, ematur Christiana libertas, fiantque filij Dei de paupertate diuites, de patientia fortes, de humilitate sublimes? Non enim, vt dilectores huius seculi putant, prauis cordis, aut segnis est animi, terrenas opes spernere, honores occiduos fastidire, nec ibi gloriam querere, vbi laudatur peccator in desiderijs animæ suæ; & qui iniqua gerit, benedicitur. vnde si verè intelligatur, contemptus iste rerum præteritium ad quæ tendat, & qualia concupiscat: nihil huiusmodi mentibus rectius, nihil inuenietur electius, quæ sacratissimis desiderijs vniuersa transcédunt, neque ad vllam creaturam, quamuis potentem atq. mirabilem, sed ad ipsum omnium visibilem & inuisibilem ambiunt Creatorem; cui appropinquare, clarescere est, quem timere, gaudere est, cui seruire, regnare est. Hactenus Prosper. Denique hæc suarum derelictio facultatum, militem Christi ad luctandum cum inuisibilibus hostibus maximè idôneum reddit. Nihil enim maligni spiritus in hoc mundo proprium possident. Nudi ergo cum nudis, inquit Gregorius, luctari debemus. Si enim vestitus quispiam cum nudo luctatur, citius ad terram deijcitur, quòd habeat vnde teneatur. Quid autem sunt terrena omnia, nisi quædam corporis indumenta? Qui ergo contra diabolum ad certamen properat, vestimenta abijciat, ne succubatur. Sic Gregorius. Sed ea actu ipso relinquere, ne quis

*Epistola ad
Demetriadem.*

Psalm. 9.

implicitum detineat impediaturque certantem, paucorum est, qui Apostolicis vestigiis studio maiore insistant. omnis autem Christiani est saltem affectu omnibus quæ possidet renunciare, vt, diuitiæ si affluant, fiat illud quod adiungitur: Nolite cor apponere. Qui enim non renunciauerit omnibus quæ possidet, ait omnium Magister Christus, non potest meus esse discipulus. Nec verò dicere vlli possunt, relictis omnibus, iam se quod pauperibus erogent, non habituros: quandoquidem nemo, inquit Prosper, perfectiùs erogauerit eo, qui sibi nihil, perfectionis intentione, reliquit ex propriis. Nec ei querimoniæ locus est, qua se minus beatos conquerantur, quia sit dictum à Domino: Beatius est magis dare quàm accipere. Non enim hoc generaliter dantem accipienti præponit; sed donationem acceptioni. Illa enim ad liberalitatis aut misericordiæ virtutem pertinet: hæc per se nullius virtutis est. Nec tamen paupertatis Euangelicæ professio donationem excludit: quia & Apostolus sic accipiebat, vt labore manuum non modò pararet victum sibi necessarium, verum etiam, vt suppetere quod largiretur necessitati patienti, sedulus efficeret. Virtutum igitur officia paupertas non impedit: sed ad ea mirificè confert. Quæ etsi non habeantur vniuersa in exteriori exercitio (neque enim omnes ab omnibus decet exerceri virtutes) tamè partim melioribus compensantur officiis; partim affectu, & ipso virtutis amore tenentur. Asserebat verò Vigilantius, meliùs eos facere, qui vtuntur rebus suis, & paulatim possessionum suarum fructus pauperibus diuidunt; quàm illos qui possessionibus venundatis, semel omnia largiuntur. Cui, inquit Hieronymus, non à me, sed à Domino respondebitur: Si vis perfectus esse, vade, & vède omnia. Ad eum loquitur, qui vult perfectus esse; qui cum Apostolis patrè, nauiculam & rete dimittit. Iste quem

*Lib. 2. de vita
contempl. c. 13*

Actor. 20.

*Lib. contra
Vigilantium.*

tu laudas, secundus aut tertius gradus est. Quem & nos recipimus, dummodo sciamus prima secundis & tertiis preferenda. Bonum igitur est, facultates proprias cum dispensatione pauperibus erogare: sed melius, intentione Dominum sequendi, simul omnia donare, & absolutum in solitudine egere cum Christo. Siquidem facilius est quibus careas contemnere, quàm possessa non amare: arctiusque terrena constringunt, inquit Augustinus, adepta, quàm concupita. Nā unde iuuenis ille tristis discessit, nisi quia magnas diuitias possidebat? Aliud namque est, nolle incorporare quæ defunt: aliud, iam incorporata diuellere. Illa enim velut extranea repudiantur: ista velut membra præciduntur. Nec verò minus est voluntariæ paupertatis meritum ijs qui pauca possidebant: si veraciter omnia, etiam quæ voluissent habere, contempserint. Neque enim, inquit Augustinus, quia diues non fui, idcirco mihi minus imputabitur. Nam neque Apostoli ipsi, qui priores hoc fecerunt, diuites fuerunt: sed totum mundum dimittit, qui & illud quod habet, & quod optat habere, dimittit. Quis enim pauper non turgescit in spe seculi huius? Quis non quotidie cupit augere quod habet? Ita cupiditas proprij abiectio præciditur: ut quæ diuus ait Hieronymus, Totum Deo dedit, qui seipsum obtulit. Apostoli nauem tantum & retia reliquerunt. Vidua duo æra misit in gazophylacium, & præfertur Cræsi diuitiis. Sed neque id meritum paupertatis impedit, aut rationem tollit, quòd communiter Ecclesiæ facultates etiam amplæ possidentur. Expedi enim, inquit Prosper, facultates Ecclesiæ possideri, & amore perfectionis proprias contemnere. Profertque ad eam rem beati Paulini exemplum, qui ingentia prædia, quæ ipsius fuerant, pauperibus erogauit: cum verò postea factus esset Episcopus, non contempsit Ecclesiæ facultates, sed fidelissimè dispensauit.

*In epistola ad
Paulinum nu-
mero 34.*

*Epist. 89. & in
Psalm. 103.*

*In Epistola ad
Paulinū. cuius
exordium, Frater
Ambrosius.*

*Lib. 2. de vita
contemplat.
cap. 2. & 9.*

Quare satis ostendit, & propria debere propter perfectionem contemni; & sine impedimento perfectionis posse quæ sunt communia Ecclesiæ possideri. Hæc igitur paupertas spiritus, quæ verè beatum, regni que cælestis possessorem facit, quoniam animum amore mundi liberat, grauesq. illas soluit auaritiæ catenas, verè etiam liberum reddit. Nemo enim Deo seruire potest & mammon: quanto que longius ab huius dominatu disceditur, tanto facilius & promptius est, vera libertate, quæ in Dei seruitute sita est, perfrui. Non enim hoc solo diuitiæ nocent modo, quòd contra nos latrocinantium armant manus, nec quia magno cum cumulo intellectum nostræ mentis obtenebrant; verum etiam quòd nos à Dei seruitute diuellunt, ait Chrysostomus, & rei mortuæ, pecuniarum scilicet, captiuos efficiunt. Is igitur Dominus earum est, ac proinde liber, qui contemnit. Quod ipsum & Gentilis agnouit Poëta, qui sic gloriatur: quàm verè id quidem, viderit:

Nil cupientium

Nudus castra peto, & transfuga, diuitum

Partes relinquere gestio,

Contempta dominus splendidior rei.

Omnia nimirum habet, inquit Valerius, qui nihil cõ-
cupiscit: eo quidem certius, quàm qui cuncta possidet,
quia dominium rei collabi solet; bonæ mentis vsur-
patio, nullum tristioris fortunæ recipit incursum.
Itaque quorsum attinet aut diuitias in prima felicitatis parte, aut paupertatem in vltimo miseriarum statu ponere? cùm & illarum frons hilaris multis intus amaritudinibus sit referta, & huius horridior aspectus, solidis & certis bonis abundet? Amplectenda nobis igitur, animo que & vita retinenda est adhortatio diui Chrysostomi moralis, quam reliquit homilia septuagesima nona in Ioannem his verbis: Quanto, inquit,

Homil. 22. in

Matth.

Vide eundem

Hom. 21. in

Matth. de mi-

seranda serui-

tute sub auari-

tia sug.

Horat. lib. 3.

carm. Ode 16.

Lib. 4.

524 DE CHRISTIANA LIBERTATE
inquit, plura amplecteris, tanto magis tuæ derogas li-
bertati: vera namque libertas est, nulla re indigere: in
secundo loco minimis, quam angeli habent. Quod
autem in mortali corpore hoc quispiam consequatur,
considera quàm laudandus sit. Hoc & Paulus Corin-
thiis dicebat: Ego autem vobis parco, & ideo ne tri-
bulatione carnis habeant huiusmodi. Ideo pecunias,
vt ijs in necessarijs vtamur, non vt seruemus & defo-
diamus condonatas, habemus. hoc enim non est pos-
sidere, sed possideri. Quod si consideraremus quo-
modo eas augere possimus, non vt ad necessitatem
vteremur; ordo peruerteretur, & illæ nos, non nos il-
las possideremus. Liberemus igitur nos ab hac graui
seruitute, & tandem in libertatem nos vindicemus.
Quid tot & tam grauia nobis vincula excogitamus?
Non sufficit tibi naturæ vinculum, & vitæ necessitas,
& tot rerum turba, sed & alijs te rebus intricas? Et
quando poteris de cælo cogitare, & eius altitudinem
speculari? Satis erit, satis, si his omnibus præcis vin-
culis, supernam ciuitatem adire poterimus. Tor alia
restant impedimenta, quæ vt superemus, paupertate-
tem amplectamur. Hucusque Chrysostomus.

CAPVT IIII.

Quantopere libertatem Christianam promoueat obedientia.

*Vide apud Au-
gust. Epist. 38.
quàm late pa-
teat renūciare
omnibus.*

AT nunc de obedientia dicendum est. Cui virtu-
ti tertium propterea dedimus locū, quòd Chri-
stus expressè ac per semetipsum paupertatem conti-
nentiamque consuluit; obedientiam verò, Ecclesiæ sue
prudencia, factisque sanctorum: idque tamen appre-
mè iuxta Euangelij doctrinam. tum quòd eo modo
propriavoluntas meliùs ac perfectiùs abnegetur à ple-
risque: nam qui abnegauit semetipsum, & omnes suas
volun-